

บทที่ ๑

บทนำ

ความ เป็นมาและความสำคัญ ของปัญหา

การศึกษาทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีบทบาทในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด ทุกประเทศในโลกต่างก็ได้อาศัยการศึกษา เป็นตัวการที่จะผลักดันให้ประเทศของตนมีการพัฒนาโดยลำดับทั้งนี้ก็เพราะ "การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ หัตถ์ศนคติ กำนินิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้ เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพการพัฒนา ย่อมทำได้โดยสะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอนรวดเร็ว" ๑

ในกระบวนการให้ศึกษานั้น "ครู" นับว่า เป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุด เพราะเป็น ผู้ที่จะให้ความรู้และการอบรมสั่งสอน ถ้าครูมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนดีคุณภาพในการศึกษาก็ย่อมดีด้วย หรืออาจกล่าวได้ว่าครู เป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยพัฒนา กำลังคนของชาติ ให้มีประสิทธิภาพ ดังที่พุทธทาสภิกขุได้ เคยแสดงปาฐกถาพิเศษในการอบรมครูของกรมการฝึกหัดครู เมื่อ พ.ศ. 2498 ว่า

ครูคือผู้ที่ทำหน้าที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียนและเป็น ผู้ที่มี ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมเช่นเดียวกับวิญญาณ ซึ่งจะมี ในการพัฒนา กำลังคนของประเทศชาติจะต้องอาศัยครู เป็นสำคัญทั้งนี้ เพราะครูคือศูนย์กลางทางวิญญาณของมนุษย์

๑ วิชา เลื่อง วุฒิจันทร์, บรรณาธิการ, "พระบรมราชาโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ ตำหนักจิตรลดารโหฐาน," มิตรกร 15 (15 สิงหาคม 2520) : 3.

ให้สูงขึ้น การยกวิทยุภาพให้สูงขึ้นก็คือการพัฒนาจิตใจ ยกระดับจิตใจ ยกระดับสติปัญญา ของมนุษย์ให้สูงขึ้น เมื่อมนุษย์มีจิตใจสูงขึ้นสติปัญญาที่ขึ้นก็จะสามารถพัฒนาสิ่งที่ยูรอบ- ล้อมตนเองนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตนได้¹

การที่ครูจะมีคุณภาพที่ดีนั้นจะต้องอาศัยการได้รับการฝึกฝนอบรมมาเป็นอย่างที่ดี สถาบันผลิตครูและวิทยาลัยครูจะต้องมีคุณภาพจึงจะสามารถผลิตครูที่มีคุณภาพไปพัฒนาการศึกษา ได้ การจะผลิตครูให้ได้คุณภาพนั้นไม่ใช่ของง่าย สถาบันผลิตครูจะสอนเพียงเนื้อหาวิชาทฤษฎี และหลักการเท่านั้นหาเป็นการเพียงขอไม่ หากแต่จะต้องอาศัยการได้ฝึกปฏิบัติจริงๆ ในระยะ ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันนั้นๆ ดังจะเห็นได้ว่าหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ได้กำหนดวิชาบังคับให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติคือวิชา ศึกษา 234 ประสบการณ์วิชาชีพภาค ปฏิบัติ 1 ในระดับ ป.ค. ชั้นสูงและวิชา ศึกษา 434 ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ 2 ใน ระดับปริญญาตรี² ซึ่งก็หมายถึงการฝึกสอนนั่นเอง

การฝึกสอนหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติมีความสำคัญยิ่งต่อผู้ที่ จะออกไปประกอบวิชาชีพครู ทั้งนี้เพราะการฝึกสอนเป็นการเข้าห้องปฏิบัติการทางประสบการณ์โดย นักศึกษาจะได้มีโอกาสนำสิ่งที่ตนได้ศึกษาไปจากภาคทฤษฎีไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงและมีโอกาสได้เรียนรู้ภารกิจที่แท้จริงของครู การฝึกสอนในวิชาชีพครูก็เช่นเดียวกับการฝึกงาน ในวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ เช่น อาชีพแพทย์นักศึกษาแพทย์จะต้องเป็นแพทย์ฝึกหัดอยู่ประจำในโรง- พยาบาลเป็นเวลา 1 ปีหลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้วจึงจะออกไปประกอบอาชีพได้ ในการ ส่งนักศึกษาครูออกไปฝึกสอนนั้นก็เป็นการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมก่อนที่จะออกไปประกอบวิชาชีพที่แท้จริง เพราะในช่วงเวลาของการฝึกสอนนั้นนักศึกษามีโอกาสที่จะนำทฤษฎีที่เรียน มาแล้วไปทดลองปฏิบัติ ทั้งยังได้รู้จักเด็ก ทำงานร่วมกับเด็กและครู ตลอดจนบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

¹ สุจริต เพียรชอบ, "บทบาทของครูในการพัฒนาประเทศ," ครูศาสตร์ (มกราคม- กุมภาพันธ์, 2522) : 50.

² สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2520), หน้า 18-19.

ได้มีโอกาสเป็นผู้นำหรืออื่นๆ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้ปรับปรุงงานของตนเองในทุกๆ ด้าน

การฝึกสอนเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันผลิตครูระดับต่างๆ ที่พยายามจะจัดให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาฝึกสอนได้นำเอาทฤษฎีต่างๆ ทั้งหมดที่เรียนมาปฏิบัติเพื่อให้ได้เข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างขวางและริเริ่มในการทำงาน เข้าใจบทบาทของความเป็นครู โดยการได้ปฏิบัติจริง รู้จักเลือกใช้ชีวิตสอนให้ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เรียนรู้ระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียน ทำงานร่วมกับผู้บริหาร คณะครู เจ้าหน้าที่คนงานต่างๆ ของโรงเรียน ตลอดจนเข้าใจและทำงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชนอาชีพต่างๆ ได้เป็นอย่างดี¹

สถาบันผลิตครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยครูได้มองเห็นความสำคัญของการฝึกสอนดังกล่าวจึงได้จัดส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอนในโรงเรียนประเภทต่างๆ โดยตลอดมา ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะเปิดโอกาสไว้ว่า "วิทยาลัยจะใช้ดุลยพินิจว่าควรจัดการฝึกสอนหรือควรจัดทำห้องปฏิบัติการสอน (Teaching Laboratory) ขึ้นในวิทยาลัย โดยกำหนดเวลาเรียนสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง"² แต่วิทยาลัยครูส่วนใหญ่ก็ยังคงเลือกใช้ชีวิตการให้ออกไปฝึกสอนมากกว่าทั้งนี้เพราะถือว่า "การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งในการฝึกหัดครู การฝึกสอนเกิดจากแนวคิดที่จะให้ทฤษฎีในทางวิชาชีพครูได้ลงไปสู่การปฏิบัติและช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้พัฒนาทักษะต่างๆ จากทฤษฎีนั้นๆ ด้วย"³

¹ พงษ์ ญูจิตราดุลย์, "แนวคิดในการจัดการนิเทศการฝึกสอน", เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา 416608 การนิเทศการฝึกสอน, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (อัดสำเนา).

² สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519, หน้า 31.

³ Harold P. Adam and Frank J. Dickey, Basic Principle of Student Teaching (New York : American Book Company, 1956), p.5.

อัจฉรา ประไพตระกูล ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกสอนไว้อีกว่าการฝึกสอนมีความจำเป็นต่อระบบการผลิตครู คือ

1. การฝึกสอนเป็นการนำความรู้จากสถาบันฝึกหัดครูมาใช้
2. ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงหน้าที่ครู สภาพห้องเรียน ทำให้ทราบปัญหาต่างๆของโรงเรียนซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างที่ก่อนจะออกไปฝึกสอน
3. เป็นสิ่งที่มีคุณภาพโครงการฝึกสอนทำให้สถาบันฝึกหัดครูได้ทราบถึงข้อบกพร่องของตนเองและทำการปรับปรุงการฝึกสอนให้ดีขึ้น อันนี้ครูเป็นกระบอกส่งรายงานของสถาบันฝึกหัดครูไปผลัดแก้ไข คือการฝึกสอนในสถาบันฝึกหัดครูจะสะท้อนให้เห็นผลของการสอนของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูว่าควรจะแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนเอง
4. การฝึกสอนเป็นการเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับภาวะของการเป็นครู
5. การฝึกสอนทำให้นักศึกษาฝึกสอนรู้จักและเข้าใจคุณภาพของงานครูและสภาพชีวิตของชุมชนที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร¹

เนื่องจากการฝึกสอนมีความสำคัญมากในวงการฝึกหัดครูปัจจุบันจึงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มเวลาการฝึกสอนให้มากขึ้นอีก วิทยาลัยครูหลายแห่งเริ่มพิจารณาถึงการที่จะให้นักศึกษาของตนเริ่มออกไปสู่โรงเรียนเสียตั้งแต่ปีแรกโดยจะใช้เวลาพอสมควรช่วยทำงานเล็กน้อยๆในห้องเรียนแล้วค่อยเพิ่มเวลาและความสำคัญของงานขึ้นตามลำดับ เมื่อครบปีแล้วผู้ที่สามารถปรับตัวได้และเกิดความพึงพอใจหรือเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูก็สามารถที่จะศึกษาต่อไปในสถาบันฝึกหัดครู ส่วนผู้ที่ไม่สามารถปรับตัวได้หรือไม่ชอบวิชาชีพนี้ก็สามารถจะเปลี่ยนไปศึกษาทางอื่นๆได้ทันที

¹อัจฉรา ประไพตระกูล , "การฝึกสอนและนิเทศการสอนนักศึกษาฝึกหัดครู," เอกสารทางวิชาการ รวมคำบรรยายและบทความจากการสัมมนา รองอธิการฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 27-29 มิถุนายน 2520 (กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู , 2521) , หน้า 40.

สถาบันฝึกหัดครูอื่นใดแก่วิทยาลัทธิครูต่างๆต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกสอน มาโดยตลอดโดยถือว่า "การฝึกสอนคือหัวใจของการฝึกหัดครู"¹ แต่อย่างไรก็ตามเท่าที่ผ่าน มาการจัดการฝึกสอนของทุกวิทยาลัทธิครูต่างก็ประสบปัญหาอยู่มาก ทั้งนี้เพราะการฝึกสอนไม่ได้ กำหนดไว้แน่นอนในสายการบริหารงานของวิทยาลัทธิครูแต่ละวิทยาลัยจึงดำเนินการแตกต่างกัน ออกไป ระยะเวลาในการฝึกสอนก็กำหนดไว้สั้นมากคือกำหนดไว้เพียงครึ่งภาคเรียนเท่านั้น ทำให้อาจารย์ส่วนใหญ่มองไม่เห็นความสำคัญของการฝึกสอนไม่สนใจและไม่อยากออกไปนิเทศ การฝึกสอนจนทำให้ขาดแคลนอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งเรื่องนี้ ออตโต เจ. ชิปลา (Otto J. Shipila) ได้รายงานผลการประเมินโครงการฝึกสอนของวิทยาลัทธิครูในประเทศไทยไว้ ว่า

วิทยาลัทธิครูทุกแห่งในประเทศไทยมีจำนวนอาจารย์นิเทศก์ไม่เพียงพอ โครงการ ฝึกสอนของวิทยาลัทธิครูที่ดีที่สุดจะต้องมีอาจารย์นิเทศก์ที่ทำงานเต็มเวลาทั้งหมดและอาจารย์ นิเทศก์เหล่านี้จะต้องทำงานในการนิเทศอย่างน้อย 2 ปีติดต่อกัน แต่ในประเทศไทยไม่มีวิทยา- ลัทธิครูใดเลยที่มีโครงการเช่นนี้ นอกจากนี้ยังพบว่ารายวิชาฝึกสอนถูกจัดความสำคัญอยู่ในลำดับ ที่ 9 จาก 10 ในการตอบคำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของรายวิชาต่างๆของนักศึกษาซึ่งแสดง ให้เห็นว่านักศึกษาก็มองไม่เห็นความสำคัญของการฝึกสอนด้วย²

นอกจากนั้น กฤษณ์ ศิริวงษ์ ยังได้ทำการวิจัยเรื่อง "กระบวนการบริหารงาน- นิเทศการฝึกสอนของหัวหน้าหน่วยนิเทศการฝึกสอนในวิทยาลัทธิครู" สรุปได้ว่า

องค์การของหน่วยงานฝึกสอนเป็นหน่วยงานที่สำคัญมีผลต่อการฝึกสอน ปัญหาและอุปสรรค ในกระบวนการจัดองค์การมีปัญหามากในการดำเนินการ ปัจจุบันงานฝึกสอนยังจัดอยู่ใน

¹หน่วยศึกษานิเทศกรรมกรมการฝึกหัดครู, "โครงการปรับปรุงการสอนในโครงการ ฝึกหัดครูชนบท, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทยการพิมพ์, 2521), หน้า 2.

²ออตโต เจ. ชิปลา, "การพิจารณาตัดสินคุณค่าของโครงการฝึกสอนในประเทศไทย" , ชูศรี สุวรรณโชติ แปล, (อัสสัมชัญ).

ระบบการบริหารงานของวิทยาลัยครูไม่ชัดเจนนับว่าเป็นปัญหามาก วิทยาลัยครูควรจะได้ดำเนินการจัดโครงสร้างและสายงานใหม่ชัดเจนงานฝึกสอนนั้นควรขึ้นอยู่กับหน่วยงานใด ทางด้านการขาดงบประมาณก็เป็นปัญหาเหมือนกัน¹

ปัญหาต่างๆดังกล่าวมาแล้วจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยรีบด่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันวิทยาลัยครูต่างๆกำลังเริ่มเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี (ก.บ.) 4 ปีโดยรับผู้เรียนที่จบจากชั้นมัธยมศึกษา 5 เข้าเรียน แนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการฝึกสอนหรือประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติจะต้องได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสม หากไม่เช่นนั้นแล้วอาจจะก่อให้เกิดปัญหามากยิ่งขึ้น เพราะระบบการฝึกสอนใหม่นี้จะต้องเริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นไปและจากรายงานสรุปผลการวิจัย เรื่องการติดตามผลการพัฒนาการฝึกหัดครูได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า "กรรมการฝึกหัดครูควรพิจารณาปรับปรุงด้านการผลิตครูเสียใหม่"² แสดงว่าการผลิตครูที่ผ่านมายังไม่บรรลุผลสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ในฐานะที่ผู้วิจัยเคยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูมาเป็นเวลาหลายปีจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกสอนอย่างใกล้ชิดว่าการดำเนินการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในอนาคตควรจะเป็นอย่างไร ทั้งนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะรูปแบบการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือเท่านั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมการฝึกหัดครูที่ต้องการปรับปรุงงานของกลุ่มวิทยาลัยครูให้มีอิสระ ปรับปรุงด้านวิชาการ สามารถใช้ทรัพยากรกลุ่มให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และช่วยเหลือกันทางวิชาการ³

¹ กฤษณ์ สิริหงษ์, "กระบวนการบริหารงานนิเทศการฝึกสอนของหัวหน้าหน่วยนิเทศการฝึกสอนในวิทยาลัยครู," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522).

² คณะกรรมการดำเนินงานติดตามผลการพัฒนาการฝึกหัดครู, "การติดตามผลการฝึกหัดครู," วารสารส่วนการศึกษาแห่งชาติ, 11(3) (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2520) : 2.

³ พะนอม แก้วกำเนิด, "โครงการกลุ่มวิทยาลัยครู," ครูปริทัศน์, 2(2) (กันยายน 2520) : 7-10.

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำวิธีการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) มาประยุกต์ใช้เนื่องจากการศึกษาเรื่องการจัดการฝึกสอนเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่ม กล่าวคือความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกสอนนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องทั่วไปผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่แนวทิศหรือเป็นประชากรร่วมในการวิจัยได้จะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในวงการฝึกสอนมีประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกสอนโดยเฉพาะ สำหรับการวิจัยแบบเดลฟายนั้นเป็นวิธีการศึกษาโดยใช้ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert panel) ในสาขาที่ต้องการวิจัย การใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้นสามารถที่จะรวบรวมเข้าเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ซึ่งนับว่าตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้นเดลฟายเทคนิคยังเป็นวิธีการที่สามารถจะปรับใช้กับสถานการณ์ต่างๆได้อย่างมากมายและเป็นระบบที่ใช้ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆซึ่งเป็นการคิดเห็นจากตัวเขาเองโดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่นเลยในขณะที่เขาแสดงความคิดเห็นทั้งนี้ผู้เข้าร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาวิจัยไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้เชี่ยวชาญคนอื่นๆและไม่มีผู้เชี่ยวชาญคนใดทราบดีว่าใครเป็นผู้เชี่ยวชาญบ้างนอกจากผู้ทำการวิจัย ในการกรอกแบบสอบถามแต่ละครั้งของผู้เชี่ยวชาญๆแต่ละคนจะทราบจากผู้วิจัยว่าความเห็นของตนเป็นอย่างไรต่างกับคนอื่นหรือไม่อย่างไร การที่จะแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจต่างๆจึงเป็นอิสระต่อการที่จะตอบหรือเกรงใจประชากรผู้ร่วมวิจัยคนอื่นๆ การวิจัยแบบเดลฟายจึงน่าจะเหมาะสมกับการศึกษาแนวคิดเพื่อพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในอนาคต.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert panel) เกี่ยวกับการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือตามที่ควรจะเป็นในปี พ.ศ.2526
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือตามที่ควรจะเป็นในปี พ.ศ.2526

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับเฉพาะการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือเท่านั้น
2. กลุ่มตัวอย่างจำกัดอยู่เฉพาะผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการฝึกสอนของวิทยาลัยครูและสถาบันผลิตครูในภาคเหนือจำนวน 40 คน
3. การสอบถามความคิดเห็นเรื่องรูปแบบการจัดการฝึกสอนจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นจะใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 4 รอบ (rounds)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือ
2. เป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยครูในด้านอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาอาจารย์นิเทศก์ ฯลฯ

คำจำกัดความ

วิทยาลัยครูในภาคเหนือ หมายถึง วิทยาลัยครูในกลุ่มภาคเหนือทั้งหมด 8 แห่งคือ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิทยาลัยครูพิบูลสงครามพิษณุโลก วิทยาลัยครูนครสวรรค์

การจัดการฝึกสอน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสายงานและหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการฝึกสอน การกำหนดและสรรหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกสอน

การเตรียมการก่อนการฝึกสอน การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการจัดการฝึกสอน การกำหนดรูปแบบให้นักศึกษาไปทำการฝึกสอน การสัมมนาการฝึกสอนและการประเมินผลการฝึกสอน

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สูงในด้านการฝึกสอนของวิทยาลัยครูหรือสถาบันผลิตครูในภาคเหนือ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานด้านวิชาการระดับต่างๆในวิทยาลัยครูหรือสถาบันผลิตครูในภาคเหนือและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกสอนมาแล้ว ได้แก่ อธิการ รองอธิการฝ่ายวิชาการ คณบดี ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าภาควิชา

หัวหน้าฝ่ายฝึกสอน หมายถึง ผู้ที่ทำงานในตำแหน่งหัวหน้า/ประธานคณะกรรมการหรือผู้อำนวยการฝึกสอนในวิทยาลัยครูหรือสถาบันผลิตครูในภาคเหนือ

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์วิทยาลัยครูหรือสถาบันผลิตครูในภาคเหนือที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นิเทศการฝึกสอนของนักศึกษาในปัจจุบันหรือเคยทำหน้าที่นิเทศการฝึกสอนมาแล้ว

นักศึกษาฝึกสอน หมายถึง นักศึกษาวิทยาลัยครูในภาคเหนือระดับ ป.คศ.ชั้นสูงและระดับ ก.บ. ที่ต้องออกไปทำการฝึกสอนตามรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 40 คน โดยเลือกสรรจากผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์สูงในด้านการนิเทศและการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูหรือสถาบันผลิตครูในภาคเหนือโดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกสรรดังนี้

ปริญญาตรี	จะต้องมีประสบการณ์อย่างน้อย	4 ปี
ปริญญาโท	จะต้องมีประสบการณ์อย่างน้อย	2 ปี
ปริญญาเอก	จะต้องมีประสบการณ์อย่างน้อย	1 ปี

ในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญนั้นผู้วิจัยได้เดินทางไปพบด้วยตนเองทั้งหมดเพื่อขอความร่วมมือในการเป็นผู้เชี่ยวชาญและตอบแบบสอบถามจำนวน 4 รอบ รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 40 คนมีดังนี้

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	4	คน
วิทยาลัยครูเชียงใหม่	6	คน
วิทยาลัยครูเชียงราย	3	คน
วิทยาลัยครูลำปาง	3	คน
วิทยาลัยครูกำแพงเพชร	3	คน
วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์	5	คน
วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์	4	คน
วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก	4	คน
วิทยาลัยครูนครสวรรค์	4	คน
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก	4	คน
รวม	40	คน

2. เครื่องมือและวิธีการรวบรวมข้อมูล

2.1 การศึกษา เรื่องรูปแบบการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบเคสฟาย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1.1 ผู้วิจัยเดินทางไปพบผู้เชี่ยวชาญจำนวน 40 คน เพื่อสอบถามความสมัครใจในการออกความคิดเห็น

2.1.2 เมื่อได้รับคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญว่ายินดีร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจำนวน 4 รอบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเขียนประโยคเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือตามที่ควรจะเป็นในปี พ.ศ. 2526 อันได้แก่ การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสายงานและหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการฝึกสอน การกำหนดและสรรหานักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกสอน ฯลฯ

2.1.3 ผู้วิจัยจะรวบรวมประโยคต่างๆที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ โดยตัดสิ่งซ้ำซ้อนออกไปแล้วสร้างแบบสอบถามตามแนวของ ลิเคิร์ต (Likert) โดยใช้ประโยคที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบมาเป็นคำถามและจะเพิ่มการทำนายตามความเหมาะสม เสร็จแล้วจึงส่งแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน เพื่อให้ตอบแบบสอบถามเป็นรอบที่ 2

2.1.4 เมื่อได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 คืนจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงนำ มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) ในแต่ละข้อแล้วจัดทำแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งเพิ่มค่าเฉลี่ยและ ค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาที่จะให้น้ำหนัก ของแต่ละข้อในรอบต่อไปและขอให้ผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลแต่ละข้อประกอบมาด้วย

2.1.5 เมื่อได้รับแบบสอบถามรอบที่ 3 คืนจากผู้เชี่ยวชาญแล้วผู้วิจัย จึงนำมาหาค่าเฉลี่ยและรวบรวมเหตุผลแต่ละข้อแล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 4 โดยบอก ค่าเฉลี่ย ค่าคะแนนเป็นรายบุคคลและเหตุผลของแต่ละข้อเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณา การให้คะแนนเป็นครั้งสุดท้าย

2.2 เมื่อได้รับแบบสอบถามรอบที่ 4 อันเป็นรอบสุดท้ายคืนจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงพิจารณารูปแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการฝึกสอนแล้วนำไปทดสอบความเป็นไป ได้ของแนวคิดเหล่านั้นเพื่อสรุปเป็นรูปแบบต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการฝึกสอน ของวิทยาลัยครูในภาคเหนือตามที่ควรจะเป็นในปี พ.ศ.2526 ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเสนอลำดับชั้นตอนของการเสนอข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 บท คือ

- บทที่ 1 กล่าวถึงความจำเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและลำดับชั้นในการวิจัย
- บทที่ 2 กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 เสนอวิธีวิจัยประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย
- บทที่ 4 กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือและตรวจสอบความเป็นไปได้ของแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคเหนือ
- บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาค้นคว้า อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย